

Arbeta säkert med isocyanater – byggindustrin

Inom byggindustrin finns risk för exponering för isocyanater i en rad olika arbetsmoment.

Exponering för isocyanater kan orsaka:

- täppt eller rinnande näsa
- rinnande ögon
- tryck över bröstet
- ihållande hosta
- andfåddhet
- eksem
- astma.

Även hudexponering misstänks kunna ge luftvägsbesvär.

Arbete med isocyanater anses så pass riskfyllt att det ställs krav på bland annat information, utbildning och medicinsk kontroll med tjänstbarhetsbedömning innan arbetet påbörjas.

Läs mer i faktabladet:
Arbeta säkert med isocyanater

Risk för isocyanatexponering

I byggbranschen finns risk för exponering för isocyanater vid arbete med bland annat:

- fogsium
- fofria golv
- fogmassa golv (dilfog, dilatationsfog)
- injektering vid bergförstärkning
- tätning av betongsprickor.

Isocyanater i produkter som används i de här arbetsmomenten är svårflyktiga, vilket innebär att risken för att isocyanaterna ska spridas i luften är minimal. Fokusera det förebyggande arbetsmiljöarbetet på hudexponering. Använd alltid skyddshandskar vid risk för hudexponering.

Risker med isocyanater vid heta arbeten

Härdade produkter som plastdetaljer, lim, färg och lack av polyuretan (PUR) är ofarliga, men vid upphettning över 150°C finns det risk för att isocyanater bildas. Vid heta arbeten som kapning av lackade rör eller svetsning intill rörisolering kan värmeutvecklingen leda till att PUR-materialen börjar brytas ned och bilda rök och gaser. Då kan det också bildas isocyanater. Använd verktyg som inte genererar så mycket värme, studier har visat att kapning i lackerad plåt med sticksåg, tigersåg och cirkelsåg med roterande blad inte alstrar isocyanater. Då behövs ingen borttagning av färg innan arbetet.

Högvarviga kap- och vinkelslipmaskiner kan generera isocyanater så om de måste användas ska PUR-färgen eller lacken antingen skrapas eller slipas bort med planslipmaskin eller mindre band- eller rondellslipmaskiner med sandpapper eller Scotch Brite. Lacken eller färgen ska tas bort 2–5 cm från arbetsområdet, ju hetare arbete desto mer måste tas bort.

Punktutsug ska alltid användas, oavsett om det kan bildas isocyanater eller inte, eftersom det även alstras damm.

Vid svetsning av isolerade rör kan isocyanater bildas om det finns isolering kvar. Röret måste rensas helt minst 25 cm på båda sidor om svetsstället.

Läs mer i faktabladet:

Arbeta säkert med isocyanater – heta arbeten

Att tänka på vid riskbedömning – arbete med isocyanater

Riskbedömning ska alltid göras enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43. Inför arbete med isocyanater krävs en grundlig riskbedömning och skriftlig dokumentation av följande:

- Var och när det finns risk för isocyanatexponering genom inandning eller hudkontakt. Undersök om det finns risk för att isocyanater bildas vid heta arbeten.
- Vilka skyddsåtgärder som ska vidtas för att exponeringen ska bli så låg som möjligt.
- Arbetsmoment där personlig skyddsutrustning krävs och vad som ska användas.
- Hur förorenad arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning ska hanteras på ett säkert sätt.
- Hur arbetsutrustning och ventilation ska kontrolleras och underhållas.

Förebygg exponering

1. Använd om möjligt produkter som inte innehåller isocyanater.
2. Förhindra att isocyanater sprids och förorenar andra ytor.
3. Använd personlig skyddsutrustning.

Använd framför allt skyddshandskar som personlig skyddsutrustning. Ibland kan de kompletteras med till exempel ärmskydd och förkläde.

Läs mer i faktabladet:

Arbeta säkert med isocyanater, personlig skyddsutrustning

Lästips

Prevent

- Arbeta säkert med isocyanater
- Arbeta säkert med isocyanater – limning
- Arbeta säkert med isocyanater – heta arbeten
- Härdplaster – arbeta på rätt sätt
- Kemiguiden, www.prevent.se/kemiguiden/

Arbetsmiljöverket, www.av.se

- Hygieniska gränsvärden AFS 2015:7
- Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43
- Medicinska kontroller i arbetslivet AFS 2005:6
- Vägledning till kemireglerna: Allergiframkallande ämnen

Centrum för arbets- och miljömedicin, SLL

- Isocyanater i arbetet,
http://dok.slso.sll.se/CAMM/Faktablad/isocyanater_2013.pdf

IVL Svenska Miljöinstitutet

- Andningsskydd, www.andningsskydd.nu/
- Svetsa rätt, www.svetsaratt.se

© 2016

Produktion

Prevent Arbetsmiljö i samverkan Svenskt Näringsliv, LO & PTK

Prevent, www.prevent.se

prevent

ARBETSMILJÖ I SAMVERKAN
SVENSKT NÄRINGS LIV, LO & PTK